

334(27)

Ke mowa, badimo, badimo ke mowa
 e suleng ya bana, le bagolo, batho ba ba
 pelang le bona ba nna le mowa. Fela mowa
 o, ga o itsiwe ke motho ka mmala, ke
 gore o ntse jang. Ke itse fela ge motho a
 na le mowa, ge a sena mowa ke gore o
 sule. Mowa o tsena mo mothong a ise a
 tsalwe, ge a tsalwa o setse a ntse a na le
 mowa. Fela le ge motho a ntse a godile
 fa gongwe e kare a robetse mowa wa gagwe
 o wa tlogela mmele wa ya kgakala. Ke
 gore o ka fitlhêla motho a lora a tebetswe
 ke selô kwa kgakala fela, gongwe a tseiwa
 ke noka. Ge a tsoga wa utlwa a go bolêla
 gore o na a lora a tseiwa ke noka gongwe
 a tebetswe ke tau, gongwe a ne a buwa le
 ntatagwe gongwe mmaque a setseng a
 sule. Fela mowa wa motho ga o bonwe
 fela o wa utlwiwa ge motho a gêma le
 ge a robetse o tla bona mmpa tsa gagwe
 di kokomoga a suma ka thata. Mowa
 wa motho a mo tona a maswe thata ge
 bana ba gagwe ba sa mo utlwe mowa
 wa gagwe o tla ba bogisa tsatsing gongwe
 kwa morago ga leso la gagwe. Ge a

X32/13

ne a na le dilô tse di etsang diruiwa mowa wa gagwe o tla tsena mo tsona di eswa ka nako e nyenyane fela gore di swe ka masetlapelo. Ke gore mong wa tsona mowa wa gagwe o utlwa botlhoko o tsene mo tsona gore di swe di mo latele gore bana ba gagwe le batho ba bang ba neng a sa ba rate ba tle ba se ke ba di bona ka gope.

Raluka o na a na le dikgomo di le dintsi fela a sa rate gore a tshwaise bana ba gagwe, a re ba tshwanetse gore ba yo go jaha tsa bona mo bathong ba bangwe, bana ba gagwe ba se ke ba etsa jaha Krabona a rata. Ba letela gore a swe ba tle ba sele ba di ja kwa morago. Dikgomo tsa gagwe e ne e le maraka a mabedi, ge a sena go swa dikgomo tsa gagwe tsa mo latela ka nakonyana fela di eswa ka mokgwa o tshosang le bana ba gagwe ba di rekisa thata go fitlhelâ di felâ. Kajeno ga go na le e seng ngwana wa gagwe ya nang le dikgomo tse di tlogetsweng ke ntatabona, ke badidi fela.

Dilô tse di etsang diphôlôgôlô di nna le mewa le ditlhare fela kwa ntle ga dinoka le matlapa. Diphôlôgôlô di na le mewa ka gore di ya gola di ya tsamaya, phologolo o ka fitlhelâ e

K 32/13

robetse e lora, le go gema ya gema, ke ka
mo re bonang gore e na le mowa, tota se
se re bontshang ke gore ya gola. Le ditlhare
di ya gola di nna le mowa medi ya tsōna
le dikala di ya gola. Di tlhotlhorega matlhare
a tlhoge, di ya omella, ke gore jaanong